

Tandori Dezső

Az „Évek” című regény + után (Woolf és T. D. +) Az új irányból +

*Az új irány, hol
a legrégebbi dolgoké épp,
azzal kacifántol,
mi nem lelte kifejezését*

*eladdig célzottan bár,
diszkréten mégis...
(Azt érzi az irányzó: igenis, ha kár,
ha nem, érte, nem régibb*

*aktualitás,
mint ami a látszatán
maias
események, elfogadva talán,*

*de az irányzó ((ez én vagyok))
nagyobb unalommal forgatna
egy napilapot,
mint Virginia Woolf „Éjre nap”-ja*

*a keze alatt magyarra
átforog.
S nyugtát nem hagyja
a fordítónak, vállficamok*

*és húzódások, húzódások nyomán
gépelésre használhatatlan, viasz
gyengességű, haszontalan-
ságában is kalandos, gépverőinas*

*szakmatanulást – ballal írni! –
lehetségesítő, irány((+))t
néma félreütésként a pontig*

nem jutva soha, rémrímkuszált
a feneennémegmivel, nincs türelmemgatyázni,
az „Éjrenap” a köznépkedögunalom lehet,
pötyögetettapróságtárgyaival, de, rivall
a dús, tükrös formát felrúgó irályos+,

és azt hiszem, Woolf ezzel+ ábrázolta jól a
jónépeket, akiket – fáj bár – csak
eléggé hülyéknek vehetek.
S velük együtt színházba, háborúba stb. jaj+

(versszünettartás, percig megalkudj.)

***

Aaaaapró mogyoró,
faszikám, sose jó,
ami kéne, az a csobolyó...
vagy dalálj más köznépirányokkal,

és én nem. Elitariánusokkal
sem tart még, aki tönkrezúzott
karja okán nem találja el a pontot
fél kézzel, de ezzel

a Literatúra Sorsakarata, az sincs,
oh, hogy nagyobbra vezérel.
Te, meg fogod látni, micsoda kincs

egy kilincs
lenyomására alkalmas kéz, vásárra
és jégre, majd kétszer meggondolod,
mikor viszed megint magad.

***

Na, azt akartam mondani, hogy ebben a regényben,
amit a szétment
vállammal is fordítok – „ez az életem,
hütyemogyoró”,

az irályzó is köznép, daloló.
(Magát is megveti,
min. röhögteti. Az egész itt összehordott
mindenféljét így kell fogadni;

vagy sem.) Miután ezt közbevettem –
bár hova, nem volt az, nem volt
hova, tudom az olvasók soka
úgy érzi, a mennybolt nem szakad le, ha
a könyvet a falhoz vágja, aaaapró mogyoró, pici
cselekmény, mit neki, átszitalja
szitáján, figyelmén, más csatornára menvén,
idegeit legalább tökösebben zilálja

a műsor. Neki nincs, hogy a Russell Suoare-i iroda
sora bárhova besorolható lenne,
és a fura, bár szerelmi, háromszög, Mr. Denham,
Katharine Hilbery és Mary Datchet elmehet a francba.

De én épp azt mondom, hogy
nézzük csak jobban meg:
nem vagyok valami nagy irányzó+,
az a hülye társalgás az irodán

– századforduló, apró mogyoró,
nőknek szavazati jog, az volna végre jó;
harcolnak érte-, Mrs+ Sraks és Mr. Clacton
ostobasága, meg a helyzetnek a háromszög

által egyéni ingerek által
csak fojtottabban érzékelt ostobasága,
ez, nekem+ az egész életbéli emberi érintkezések
reménytelenje és ostobasága,

min Meseterünk csak s csak önérzékelő sirálya
és hettitája
a többieket magához hasonló hülyének látja,
Mr. Denhamra és Katharinére még visszatérek,

de engem ezért fog el annyiszor a vállcsontjegelő
pulykaméreg: mit kell nekem, túl megélhetősemen
(mely nem annyira anyagi, inkább, ah, mogyoró, lelki),
egyáltalán bárkivel érintkezni: menjetek

(megjelölök egy kétes elderfelház helyet), ott kérdez-
gessetek, majd ott kivédik, s hagyjatok engem végleg!
Irályok, sirályok, hettiták, más kalamiták dalai...!
(S ez nem+ a mai Csokonai? csak úgy megkérdem.)

Közbevetés: irály+költészet Ágoston Zoltánnak,
Füzi Lászlónak, Jenei Gyulának, Olasz
Sándornak

– Ah, ha lehetne, nagy melegségre ők legyenek, tudva,
hogy nem vagyok
(én ilyen rossz gyerek) –

*Bár volna folytatása még a névsornak.
Az irodalomnak,
szerintem,
sok minden*

*(rabságok, kényszerek, handabandák)
után, s hogy Martin du Gard,
Szép Ernő, Kafka, Rilke, Joyce, fáj
kihagyni Apollinaire-emet, Kosztolányit,*

*de J. A. is más itt (ő a létező kérdések
maximuma volt s marad, válaszaival,
de pl. Eliot, a nevezettek, bármelyik,
ott, ahol fal-*

*nak mentünk, irány+ hanggal és tárgyakról szólt:
akkor hát), az irodalomnak
nem nyelvi jelenségek v. tételek
sorjázatása*

*a teste-lelke, lényege, az csak
ajajaj, tevalócsillagvilágszupersztár
szelleme, na ja, lenne a dalnak,
prózának. (Ah, jelenlévők kivételek,*

*a sorolásból Beckett pl. azért maradt ki,
mert második-huszedik-századféli,
kritérium, itt meg Virginiával
foglalkozunk eleve, túl sok meg ne ártson),*

*tehát
az irodalmi mű szellemét és anyagát
a (nem Zsdánovian, nem klerikálisan, nem
világmegváltósan, s ha bármi jegyben vett)*

*téma, tartalom, jajjesszustudtamdekihite adja,
és van formai apraja+nagyja hozzá,
ha ezt bárki feledné, de nem tudná.
S ez az egyszerűség oly bonyolult, felettébb.*

S aki szerint felesleg
(de nem aprózzuk véleményekre
dolgunk fontosát)
a derekas irodalmi és nyelvi jeleknek

műanyagmosóporzacskócskákra
ballasztokat akasztani, ahova
ez az ő tarka léggömbjük száááállna,
ah – hagyom. A Virgin Records s nem

Virginia Woolf hazája. Felleg,
agy agyarma, borult, a műfordítói
szeminárium feladata 1959-ből, egy bizonyos
Kardos Laci bácsi

szabta kajánul, s nekem Dublinba
kellett mennem, biciklis küldöncök versenyét
nézni, hogy+ a megoldás beugorjon ekképp e:
Goethe:

„hogy a költőt megérthessed,
költőországba kell menned”
vagy ilyesmi, ott légy felleg,
ott állj, de max+ nyelvi jelnek.

Ezért hát,
s hogy zárhassam e tirádát,
hagyva minden cirádát+,
az irodalom nyelvijelsorságának áldását s átkát

erre az egyre összpontosítom.
Nr, Denham, naná, szerelmes Katharine Hilberybe,
ó, de Mary Datchet meg (Denhamnek csak jó pajtásnője)
bele.

Egy esti buszozás Londonban,
ahol több tucatnyiszor is voltam, de végül kigyógyul-
tam,
mit sem érezve múzeumokon és lovakon kívül,

meg a vársokaságos város csodás rengetegének maraton
élményén túl, érzelmekből semmit.

Itt
éltem Denham és Katharine és Mary

történetéből a magam irány+ vágyának, vágytalan,
megfelelően. Hogy a jónéppel a megismerkedős,
kérdézős, másutánaboldogtalan+ kapcsolatosdit
– levelezést leszámítva, max. dolgozva, olvasva –
mellőzzem. (Mifracra rímel ezt+?) nem, hogy
„felőlem”! az utolsó londoni lélegzetig
felkészítettem magam, hogy tudjam fordítani majd
Katharinét, Maryt, Mr. Denham

lelke világáról sem – ösztönösen sem! – feledkeztem.
A szerelem annyi+ is, hogy valakinek a
társaságában akarunk mániákusan lenni.
Persze, nem csak ennyi + – de amit ez be tud vezetni,

filemonésbauciszok s más nárciszok mázliján (két lottó
ötös egymás után) kívül, kellemetlenebb.
Jó, Uram, a testi szenvedéseket távoztasd tőlem egyébben
sokat jól elviselek. És+ De Katharine és Denham,

ha előrelapozva jól láttam, egybekelnek, és nem lesz
– túlzás, semmi –, sok minden nem lesz,
és lesz, amit kibekkelnek, de szedik a potyagólokat,

egyikük nem kívánatos órán túl sokat iszik,
a másik, mígnem közönyössé nem válik, családozik,
a kapcsolat+ nem tudja őket elemijükből kikanyarítani,
bár a gesztenyék, melyeket nem is kikaparni

akartak, bús hangulattal és békén hullni
kezdenek életük őszén, s nem egymás
francbaelküldésére az arany verőfény.

Mi ketten (feleségem is járt ki Londonba)
éreztük már úgy talán, Londonba születni jó lett volna+
De meg mínusz, közben. Én Londonból is megjöttem.

Mesélem az asszonynak Katharine és Denham történetét.
 („Célzásnak ne vedd.” Házaspár, negyven év,
itt. Kölcsönösen mindenfélék dicsérik nálunk
a társassssság keze nyomát, megmentett

madarak lábnyomoka
is áldanak. Nem mondhatok semmi rosszat.)
Talán ezt a nyelvi létezőjjeének adta mogyorója
Eliolajcsi-Hejszépem elméle-

tét az igazibb tét (elmondása megoldhatatlan!)
– már mondtam! – kikerülésére találták ki,
a mondat, a lejtés, a destrukció, a turduskompozíció
merula-kimerül a! útján takaros becsülettel
lehet odábbállni, de mondjon bárki bármi+
t, áll, jó, de ezekkel nem vitázva, magam lelke
befűlt, bár tevékeny sorára gondolok: HA PÁR LEGFON-
TOSABB DOLOG SE TISZTÁZHATÓ, MIT ÉN AZ
EMBEREKKEL+

és ily szomorúan végzünk megint egy dalt – és a fájó
kezem is lázong, ah, a literatura is csak semmi +
pöce nyelő, a megnyilatkozás vágya
esztétikusan pusztulna,

a művészet még mindig jobb, mint a kultúra,
az meg a civilizációt veri.
Mondom hát, Wittgen-
stein ezen az egy viccen

hal le az amirőlnemlehetbeszélnivel...
hogyan arról nem kell:
az angol ember, bár Virginiánál nem lettem
egyszer sem ezt a kifejezést,

hagyja (bár frász eszi pl. Denhamet, Maryt)
a mindközönséges érdeklődést,
mindenki-sziget-ország tehát, hogy valóbb valóm
elveti közönnyel a személyes jöttekkel

adódó gyötrelmet végig, lelkem már élő
madárkák iránti szeretetek sem sértik-védik,
háteakkormitvárnál háttér virgács-szál, virági
szál, tőlem, csak, hogy még csak ne is „hagyj

békít”, az békít, ha némaaplusz+
s kimondom, kulcs szava: slussz.